

§ 1. Despre ceea ce ar urma să fie

*Totul a fost spus deja. Iar cu această frază, propoziție, începutul a fost deja făcut. Și chiar mai mult, căci acest «deja făcut»¹ nu poate decât să sporească ambiguitatea în care ne lăsa deja «deja spus». În încercarea de a risipi această ambiguitate, ne putem îndrepta gândul, mai întâi, către ceea ce ar putea să fie «deja spus». Ceea ce ni s-ar putea arăta în primul rând ca fiind *locul unde faptul-de-a-fi-deja-spus* își desfășoară ființa este *titlul* și, în urma acestuia, *subtitlul* care deschid aceste rânduri.*

Totuși, privind aceste trei cuvinte, intrând în rezonanță cu ele, nu par să spună ceva și cu atât mai puțin ar putea fi vorba aici de ceva «deja spus». Avem trei cuvinte, dintre care unul se oferă de mod izolat, și anume *dialecticul*, respectiv acela care constituie, prin poziția sa, titlul. Celelalte două, cele care constituie subtitlul, sunt prinse într-un raport, și anume articularea unuia cu altul în ceea ce s-ar putea numi un *genitiv subiectiv*.

Doar atât? Nu, putem împinge aprecierea noastră mai departe și aminti faptul comun că subtitlul se oferă, cel mai adesea, ca fiind explicitarea a ceea ce în titlu este într-o mai mare măsură implicit. Subtitlul este atunci desfășurarea titlului, *deplierea* acestuia. Spunând acestea nu facem însă decât să ne întoarcem la «deja spus»-ul de mai sus, dat fiind că în acest caz deplierea nu ar fi decât repetarea, într-o altă formă, a ceea ce era deja spus. Ceea ce nu înseamnă însă decât că nu am depășit cu nimic punctul de plecare.

Cu alte cuvinte, căutând *ce a fost deja spus*, nu ne întâlnim decât cu diversitatea modului *cum a fost spus*. Toate aceste propoziții nu au făcut decât să se înscrive în repetabilitatea acestui «*cum*».

¹ Discuția, amplă, care se poate deschide aici, adiacență celei derulate efectiv în paginile care urmează, ar fi aceea a modului în care începutul a fost pus în operă, a modului în care începutul a fost făcut. Reflectarea (speculația) faptului-de-a-fi-fost-făcut prin «deja»-ul adăugat construcției ne eliberează însă dintr-un astfel de parcurs. «Deja făcut» nu nu numai că arată punerea pe drum, ci indică rămânerea în urmă a acestui „debut”, o opțiune conștientă, relevată de «deja». Anticipând, nu un «cu ce începem», ci «cum începem». Începutul este întotdeauna «deja făcut», adică întotdeauna «deja pierdut».

Să încercăm atunci a depăși însuși titlul și, implicit, subtitlul? O astfel de depășire nu ne aruncă însă în afara acestor rânduri? Într-un fel da, dar într-o altă măsură este tot ceva comun faptul că titlul indică obiectul propriu rândurilor pe care le precede. Urmează de aici că acest salt în afară, comun oricărei scrieri, ne supune atenției obiectul, ceea ce este indicat de titlu ca fiind acel ceva pe care rândurile ce le precede îl vor explicita. *Titlul* nu este atunci decât *termenul mediu între obiect și ceea ce îl explicitează, ceea ce permite și ceea ce instituie* articularea între aceste două elemente. Mai mult, spunând că acest termen mediu este ceea ce permite articularea, nu spunem altceva decât că el este locul unde această articulare se desfășoară. Totodată, afirmând că este cel care instituie articularea, nu spunem altceva decât că articularea se desfășoară sub modul său. Pe scurt, titlul este ceea ce oferă *locul și impune modul de desfășurare al obiectului*, acestea oferindu-se, în urmăre, ca fiind *textul însuși*.

Totuși, fiind spuse acestea, nimic nou nu pare să ne fie venit în ajutor. Ambiguitatea despre care vorbeam nu s-a risipit câtuși de puțin, ea părând mai curând să se îndesească prin chiar saltul în afară, salt destinat să pune în față a ceea ce ar putea constitui obiectul nostru, obiect indicat de titlu. Prin saltul în afară ieşim la propriu în afara acestor rânduri, ieșire mereu pe cale de a se face dată fiind continuitatea acestor rânduri, ieșire care se arată însă a fi fără obiect. Atenției noastre nu i se oferă ceea ceasupra căruia ea să ar putea concentra, și-ar putea exercita privirea analitică, ea se risipește până la dispariția totală. Dispariție care nu se datorează însă absenței oricărui obiect de care ea să se poată atașa, absenței oricărui obiect pe care ea l-ar putea învăluîntr-o mișcare inversă celei analitice, ci din contră, risipirea se datorează totului ce i se oferă. Același «tot» care apărea și în prima propoziție. Nu înseamnă atunci că acest «tot», care duce la risipirea atenției prin sustragerea oricărui obiect precis în oferirea sa, ni se oferă chiar în interiorul a ceea ce părăseam? Cu atât mai normal poate apărea acest

lucru, cu cât vom aminti faptul, de asemenea comun, că titlul ne oferă de o anumită manieră *tot* ceea ce urmează.

Cu acestea nu facem însă decât să ne situăm în fața unei noi închideri. Neindicând nimic, el nu ne deschide nimic. Nu ne rămâne atunci decât să urmăm calea interioară și să ne întoarcem atenția către subtitlu. Aceasta, ca explicitare a titlului, își are mai întâi obiectul prin reiterarea celor spuse în titlu. Acest subtitlu spune: «*Dialecticul*» își are desfășurarea aici și chiar mai mult, desfășurarea sa în cadrul acestui loc se face sub «*cum*»-ul subtitlului. Prin aceasta nu se acoperă însă «*cum*»-ul propriu titlului? De o anumită manieră, da. Cum însă aceasta pare a fi unica soluție ce ni se oferă, nu ne rămâne decât să insistăm în acest sens și să considerăm drept termen mediu «*ipotezele tezelor*». Reprezentând, la propriu, un «*cum*», se poate atunci spune că prin *ipotezele tezelor totul a fost spus deja*. «*Ipotezele tezelor*» este modul în care *totul a fost deja spus*. Mai mult chiar: «*ipotezele tezelor*» este modul în care totul s-a spus *întotdeauna!*

Acest «*întotdeauna*» nu este însă introdus ilegitim? Se poate afirma acest lucru la o primă privire, dar ne reamintim că acest «*tot*» se arăta a fi acela în față căruia atenția noastră se risipea, rămânând fără obiect. Ceea ce nu semnifică decât că acest *tot* nu poate constitui obiectul unei cercetări, că el nu poate fi indicat de un oarecare titlu care, în urmare, l-ar transpune prin intermediul propriului «*cum*» într-un text care i-ar fi desfășurarea. Nu se arată atunci cele două afirmații ale noastre privind «*totul*» ca fiind ele însese ilegitime? Da, atât timp cât ele ar face din *tot* obiectul unei oarecare afirmații, anume ar pretinde să ne ofere o oarecare indicație asupra «*ce*»-ului pe care ele l-ar conduce la propria sa desfășurare. Prima dintre ele, și anume «*totul a fost spus deja*», ne trimit evident în afara acestor rânduri, este ea însăși salt în afara acestor rânduri, respectiv spre ceea ce a fost spus, în al doilea rând indicându-ne că totul a fost spus *deja*. Aceasta însă prin «*cum*»-ul titlului, «*cum*» depliat de subtitlu într-un alt «*cum*». Iar referitor la această depliere a urmat cea de-a doua afirmație, conform căreia modul în

care tot ceea ce s-a spus, a fost spus sub chipul acestui «*cum*». De aici afirmarea lui *întotdeauna* se arată ca evidentă¹. Ceea ce nu înseamnă că am lămurit cea de-a doua afirmație a noastră, care pare a fi cu mult mai evident una care ar circumscrie *totul*. O diferență: nu avem o afirmație privitoare la *natura totalului*, ci una cu referire la modul în care acest «*tot*» a fost spus. Prin urmare, faptul că *tot ceea ce a fost spus* a fost spus prin intermediul acestui «*cum*».

Este necesar, de aici, să acordăm atenție *totalității a ceea ce a fost spus* pentru a vedea dacă tot ceea ce s-a spus, a fost spus prin intermediul acestui «*cum*»? Nu aceasta este poziția noastră. Poziție de altfel imposibilă, dat fiind, cel puțin, finitudinea noastră. Atunci întrebarea care se pune este aceea privind poziția noastră sau, mai bine spus, aceea a afirmației noastre, cea care ne acordă această situație. În absența unei atenții, absență determinată de absența unui obiect propriu cercetării noastre, *ce este ceea ce ni se poate impune?* Din cele amintite până acum, se pare că ceea ce ne solicită atenția este chiar acest «*cum*» depliat sub forma «*ipotezele tezelor*». «*Cum*» prin intermediul căruia, de o anumită manieră, suntem în situația de a face o anumită afirmație cu privire la *tot*, și anume ca fiind «*cum*»-ul *totalului*. Se poate atunci gândi faptul că poziția noastră este chiar aceea a acestui «*cum*», a celui «*prin intermediul căruia...*», a mediului ce mijlocește. Ceea ce semnifică, în plus, că înainte de a încerca să determinăm situația noastră pe pozițiile unei afirmații cu privire la *tot*, trebuie să elucidăm acest «*cum*» care, conform cu cele amintite, mediază chiar și aceste rânduri.

¹ „Evidența” ar fi aceea, totodată, a eliberării «*cum*»-ului de «*ce*», prezentă deja implicită în «*deja*»-ul a ceea ce s-a spus, a ceea ce a fost făcut etc. O astfel de eliberare, «*deja*» în opera în filosofie, constituie însuși propriul filosofiei.